

Przewodnik

**dla studentów IV roku Wydziału
Farmacji**

Doraźna Pomoc Medyczna 2/2

Redakcja:

dr n. med. Arkadiusz Trzos

ebook

Kraków 2018

Cel:

Celem niniejszego przewodnika jest przedstawienie zagadnień które są przedmiotem nauczania realizowanego w ramach przedmiotu doraźna pomoc medyczna cz. 2. Przedmiot ten stanowi kontynuację wprowadzenia do medycyny ratunkowej i medycyny stanów nagłych realizowanych w latach poprzednich w ramach ścieżki dydaktycznej dotyczącej stanów nagłych i medycyny ratunkowej.

Podstawowym celem programu nauczania jest zapoznanie studentów ze specyfiką postępowania ratunkowego z pacjentem urazowym oraz w wybranych stanach nagłych na wstępnym etapie (przedszpitalnym) udzielania mu profesjonalnej pomocy medycznej.

Głównym celem do osiągnięcia podczas realizacji zajęć jest nauczenie rozpoznawania stanów zagrożenia życia i samodzielnego podejmowania decyzji w trakcie realizacji poznawanych procedur ratowniczych i medycznych.

Formy kształcenia:

Przedmiot realizowany jest w formie wykładów, seminariów, ćwiczeń (symulacji).

Wykłady (14 godz.) – realizowane w formie konwersatoryjnej mający na celu wprowadzenie studentów w specyfikę ratownictwa medycznego i medycyny ratunkowej oraz katastrof.

Seminaria (10 godz.) – stanowią forum dyskusyjne nad wybranymi zagadnieniami opracowanymi samodzielnie przez studentów według przedstawionego w Przewodniku programu.

Ćwiczenia (6 godz.) – pozwalają studentom nabyć umiejętności praktycznych w wykonywaniu procedur ratunkowych i wstępnego leczenia pacjentów. Symulacje pozwalają na sprawdzenie i doskonalenie umiejętności praktycznych w środowisku zbliżonym do rzeczywistego miejsca udzielania pomocy pacjentom.

Wymagania

Wszystkie zajęcia opisane w przewodniku są obowiązkowe.

Studenci posiadają wiedzę z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Studenci uczestniczący w zajęciach są przygotowani pod względem teoretycznym według przedstawionych w Przewodniku zagadnień.

Studenci uczestniczą w zajęciach w stroju umożliwiającym swobodę podczas ćwiczeń.

Uwagi

Inne, nie opisane w przewodniku zagadnienia reguluje regulamin studiów i regulamin zajęć prowadzonych w Zakładzie Medycyny Katastrof i Pomocy Doraźnej.

Koordinator przedmiotu: dr n. med. Paweł Orlicki

E- mail: pawel.orlicki @uj.edu.pl tel. 12 421 21 28

Program zajęć :

WYKŁADY /14 godz./

1. Medycyna Katastrof i Medycyna Ratunkowa – definicje, cele i zadania w współczesnym świecie. Zagadnienia etyczne w katastrofach. Międzynarodowe prawo humanitarne.
2. Systemy ratownictwa medycznego na świecie. Państwowy System Ratownictwa Medycznego. Ustawa o systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne.
3. Ocena zagrożenia życia na podstawie prostej oceny parametrów życiowych. Skutki działania różnych rodzajów energii na organizm ludzki. Zapobieganie obrażeniom. Postępowanie z pacjentem urazowym.
4. Organizacja działań ratunkowych w miejscu wypadku i nagłego zachorowania.
5. Postępowanie ratownicze w ramach segregacji i przygotowania do transportu.
6. Działania ratunkowe w szczególnych sytuacjach zagrożeń środowiskowych. Zdarzenia z udziałem materiałów CBRNiE. Zagrożenia terrorystyczne.
7. Problemy psychologiczne ratownictwa z uwzględnieniem specyfiki katastrof.

SEMINARIA /10godz./

1. Ocena miejsca zdarzenia. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia drogowego. Zgłaszanie do CPR Badanie pacjenta w schemacie ABCD. Skala AVPU. Wstrząs hipowolemiczny. Postępowanie przeciwwstrząsowe na miejscu zdarzenia /3 godziny/
2. Postępowanie z pacjentem urazowym. Urazy głowy, szyi, kręgosłupa, klatki piersiowej, brzucha, miednicy i kończyn. Specyfika pomocy doraźnej u dzieci i kobiet ciężarnych /3 godz./
3. Postępowanie w wybranych sytuacjach klinicznych. Stany bezpośredniego zagrożenia życia.
(ostrzy zespół wieńcowy, atak astmy, anafilaksja, udar, hypotermia, odmrożenia, hipertermia, wstrząs-różne postacie, krwawienie z nosa. / 4 godz./

ĆWICZENIA /6godz./

1.Chory nieprzytomny - zatrzymanie krążenia - rozpoznanie, przyczyny, postępowanie
Przypomnienie zasad BLS- AED i pozycji bocznej. Niedrożność górnych dróg oddechowych-rozpoznanie, rodzaje, przyczyny. Metody udrażnianie górnych dróg oddechowych.Pierwsza pomoc w zadławieniu. Praktyczne wykorzystanie chusty twarzowej, maski twarzowej, worka Ambu, tlenoterapii.

2.Badanie pacjenta urazowego ITLS i wstępne zaopatrzenie dostępnymi środkami. (Apteczka). Organizacja działań ratunkowych w zdarzeniach jednostkowych, mnogich, masowych i katastrofach.

Zagadnienie szczegółowe do opracowania na seminaria :

Seminarium 1.

1.Ocena miejsca zdarzenia

- występowanie zagrożeń na miejscu zdarzenia,
- bezpieczeństwo własne, bezpieczeństwo osób poszkodowanych,
- ocena liczby poszkodowanych,ocena sił i środków na miejscu zdarzenia,
- ocena mechanizmu urazu.

Zabezpieczenie miejsca zdarzenia

- miejsce ustawienia własnego pojazdu, miejsce ustawienia trójkąta ostrzegawczego, współpraca z innymi świadkami zdarzenia,
- zgłaszanie do CPR (w załączeniu)
- specyfika pacjenta urazowego.

Uraz-definicja, rodzaje, obrażenia - definicja, rodzaje. Ocena ryzyka wystąpienia obrażeń wewnętrznych w kontekście mechanizmu urazu.

- badanie pacjenta urazowego według schematu ABCD.
- skala AVPU.
- wywiad SAMPLE.
- rozpoznanie stanu zagrożenia życia potencjalnego i bezpośredniego. Interwencje krytyczne.
- komunikacja z pacjentem.
- rozpoznanie wstrząsu oligowolemicznego. Postępowanie przeciwwstrząsowe na miejscu zdarzenia.

Seminarium 2.

1. Postępowanie z pacjentem urazowym.

- badanie ITLS pacjenta urazowego.
- urazy tkanek miękkich głowy. Złamania kości czaszki. Objawy oczne. Objawy uszkodzenia OUN.
- uszkodzenia szyi i kręgosłupa. Ocena obecności niedowładów. Osłabienie siły mięśniowej.
- urazy klatki piersiowej. Urazy tępe i przenikające. Zaopatrzenie rany przenikającej klatki piersiowej. Rozpoznanie odmy.
- urazy jamy brzusznej tępe i przenikające. Ocena ryzyka wystąpienia krwotoku wewnętrznego. Zaopatrzenie wytrzewnika.
- uraz miednicy - ryzyko wstrząsu.
- urazy kończyn - złamania otwarte, zamknięte, zwichnięcia, skręcenia. Zasady unieruchamiania urazów kończyn,
- wykorzystanie chusty trójkątnej i elementów otoczenia do unieruchamiania złamań.
- najczęstsze urazy- okolicy nadgarstka, złamanie szyjki kości udowej, urazy stawu skokowego.

2. Specyfika udzielania pomocy dzieciom.

- przypomnienie podziału wieku dziecięcego.
- przyczyny ostrej niewydolności oddechowej u dzieci. Postępowanie w bezdechu i zadławieniu.
- specyfika urazów u dzieci. Ochrona przed urazami. Komunikacja z dzieckiem.

3. Pierwsza pomoc w zagrożeniach i urazach u ciężarnych.

Ryzyko zagrożenia życia w ciąży.

Seminarium 3.

1. Postępowanie w wybranych sytuacjach klinicznych.

- ostry zespół wieńcowy, przyczyny, objawy, pomoc doraźna.
- udar – podział, przyczyny, objawy, postępowanie na miejscu zdarzenia.
- anafilaksja- wstrząs- przyczyny, patofizjologia, objawy, pomoc doraźna.
- atak astmy- różnicowanie z anafilaksją, udzielanie pomocy w ataku astmy.

- hipotermia - podział, objawy, postępowanie z pacjentem w hipotermii.
- odmrożenia- podział ,objawy, wstępne zaopatrzenie .
- oparzenia-rodzaje, podział, obliczanie powierzchni oparzenia. Ryzyko wstrząsu w zależności od głębokości i rozległości oparzenia. Objawy ogólne i miejscowe. Oparzenie środkami chemicznymi, zasady postępowania .Doraźne postępowanie i zaopatrzenie oparzeń.
- hipertermia - przyczyny objawy, pierwsza pomoc. Kiedy chory powinien trafić do SOR?
- wstrząs - definicja, rodzaje,rozpoznanie przedszpitalne, możliwa pomoc na miejscu zdarzenia, profilaktyka wstrząsu.
- krwotoki z jamy nosowej - najczęściej przyczyny, sposoby udzielania pierwszej pomocy. Kiedy chory wymaga przewiezienia do SOR?

Zagadnienia szczegółowe do opracowania na ćwiczenia.

Ćwiczenie 1.

1. Chory nieprzytomny,

- przyczyny zaburzeń świadomości- urazy,choroby OUN, niedotlenienie, choroby metaboliczne, toksykologia.
- ocena pacjenta nieprzytomnego. Szczegóły w obserwacji i badaniu chorego sugerujące przyczynę utraty przytomności.
- ułożenie w pozycji bocznej, przeciwwskazania. Zatrzymanie krążenia przyczyny sercowe i pozasercowe. Rozpoznanie zatrzymania krążenia. Miejsca oceny tętna.
- postępowanie na miejscu zdarzenia.
- schemat BLS-AED.
- zgłaszanie zdarzenia do CPR.
- kiedy podejmujemy resuscytację, a kiedy jest ona etycznie nieuzasadniona? Kryteria odstąpienia od resuscytacji. Kryteria prowadzenia resuscytacji w ograniczonym zakresie np.tylko masaż.
- zaburzenia oddychania , duszność, niewydolność oddechowa, przyczyny, objawy ogólne,wykorzystanie puloksymetru, udrażnianie dróg oddechowych , usuwanie ciał obcych z jamy ustnej. Dobór i zakładanie rurki U-G.
- pierwsza pomoc w zadławieniu.
- wykorzystanie maski twarzowej i chusty twarzowej w wentylacji.

- przeznaczenie i praktyczne zastosowanie worka Ambu.
- podstawy tlenoterapii. Sprzęt do tlenoterapii.

Ćwiczenie 2.

1. Badanie pacjenta urazowego ITLS.

Ocena miejsca zdarzenia.

- ocena bezpieczeństwa własnego i poszkodowanego,
- ocena liczby poszkodowanych,
- ocena sił i środków potrzebnych do udzielenia pomocy,
- ocena mechanizmu urazu,
- wywiad od świadków zdarzenia,
- komunikacja z CPR,
- komunikacja i współpraca z innymi świadkami zdarzenia,
- udzielanie pomocy w pojeździe- kiedy i w jakim zakresie. Ewakuacja z pojazdu.
- przenoszenie poszkodowanych. Odwracanie na plecy.

Badanie wstępne ABCDE.

- interwencje krytyczne- tamowanie krwotoku zewnętrznego,
- udrożnienie dróg oddechowych. zaopatrzenie rany drążącej klatki piersiowej,
- zaopatrzenie wytrzewienia,
- wykorzystanie apteczki samochodowej.

Badanie pacjenta urazowego od głowy do stóp.

- doraźne postępowanie przeciwwstrząsowe. Sposoby zmniejszenia dolegliwości bólowych pacjenta .

2. Zasady unieruchamiania złamań - wykorzystanie chusty trójkątnej na różne sposoby, zasady doraźnego zaopatrywania ran. Materiały opatrunkowe, bandażowanie. Zasady unieruchamiania złamań skręceń i zwichnięć. Wykorzystanie elementów otoczenia do prowizorycznego unieruchamiania złamań. Zastosowanie szyny Kramera.

Bibliografia:

Literatura obowiązkowa:

- A. Pierwsza pomoc i resuscytacja krążeniowo-oddechowa. Podręcznik dla studentów pod red. prof. dr hab. n. med. J. Andresa, Kraków 2011
- B. John Emory Campbell, Roy Lee Alson: ITLS International Trauma Life Support. Ratownictwo przedszpitalne w urazach. Wydanie VIII. Wydawca: Medycyna Praktyczna, Rok wydania: 2017 r.

Literatura uzupełniająca:

- A. Dąbrowski M., Sanak T.: Tamowanie krwotoków. Opatrunki, opatrunki hemostatyczne oraz opaski zaciskowe stosowane w ratownictwie taktycznym. Na Ratunek 4/2014
- B. Łyziński K., Długosz K., Trzos A.: Urazy kobiet w ciąży w praktyce ratownictwa medycznego . Na Ratunek 3/2015
- C. Trzos A., Długosz K.: Zarządzanie działaniami ratowniczymi w zdarzeniach masowych i katastrofach. Propozycje rozwiązań systemowych. Na Ratunek. 4/6 2015
- D. Trzos A., Krzowski Ł., Długosz K.: Specyfika działań ratownictwa medycznego w obliczu zagrożenia biologicznego. Na ratunek. 4/2017
- E. Trzos A.: Działania ratunkowe w obliczu zagrożenia CBRNiE. Na ratunek. 6/2016
- F. www.prc.krakow.pl – wytyczne ERC /Europejskiej Rady Resuscytacji/